

Грудницький В.М. Становлення антимонопольно-конкурентного законодавства в Україні / В.М. Грудницький // Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції «Перспективні питання світової науки-2013», Том. 18. Закон. Державна адміністрація.: – Софія, Болгарія. – 17-25 грудня 2013. – с.6-8.

Грудницький В.М.

Донецький національний технічний університет, Україна

Становлення антимонопольно-конкурентного законодавства в Україні

Зі здобуттям незалежності в Україні був проголошений курс на розбудову нового економічного середовища, заснованого на принципах справедливої конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання.

Дослідженням проблеми становлення антимонопольно-конкурентного законодавства в Україні переймалися: С. Валітов, В. Мамутов, З. Борисенко, С. Мельник, В. Щербина, С. Паращук та інші. Однак, антимонопольно-конкурентні відносини інтенсивно розвиваються, що, в свою чергу, потребує подальшого дослідження зазначеної теми.

Як зазначає З. Борисенко, першим кроком у становленні національного конкурентного законодавства можна вважати прийняття в серпні 1990 року Закону УРСР «Про економічну самостійність Української РСР». Це був, по суті, закон, який запроваджував ринкові засади управління економічними процесами, а також принципи повної господарської самостійності і свободи підприємництва. Він, зокрема, визначав, що держава заохочує конкуренцію й усуває монополізм у виробництві товарів і наданні послуг [1, с.365].

Першим Законом, який регулював антимонопольно-конкурентні відносини, став Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 року.

На порядку денному гостро постала проблема проведення демонополізації. Для реалізації поставлених завдань демонополізації економіки, створення і захисту конкурентного середовища, а також попередження і припинення правопорушень антимонопольного законодавства необхідно було створити

спеціальний державний орган. Таким органом став Антимонопольний комітет України, порядок формування та повноваження якого були закріплені в Законі України «Про Антимонопольний комітет України».

Але слід підкреслити, що головною метою законів, які приймалися в 90-ті роки, було подолання монополізму. Тому українське законодавство, яке регулює конкуренцію, з самого початку було закладене як антимонопольне законодавство або законодавство про обмеження монополізму.

Результати застосування антимонопольного законодавства в Україні в цілому можна охарактеризувати як неефективні. Мети створення і розвитку конкуренції в економіці антимонопольне законодавство не досягнуло, не дивлячись на те, що в окремих галузях була тенденція до формування конкурентного середовища. Але одночасно в економіці України почали з'являтися нові монополістичні утворення[2, с.59].

Такі результати обумовлені, головним чином, недосконалістю антимонопольно-конкурентного законодавства, яке було спрямоване лише проти монополістичної діяльності, не враховувалися національні особливості, які полягали у відсутності конкурентного середовища.

Тому в Україні розпочало формуватися нове антимонопольно-конкурентне законодавство, в якому були враховані недоліки діючого антимонопольного законодавства і з'явилися норми, які стимулювали розвиток конкурентних відносин в економіці.

Наступний етап формування антимонопольно-конкурентного законодавства розпочався з прийняття Закону України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року, який не тільки посилив захист конкуренції в державі, але і частково адаптував наше антимонопольно-конкурентне законодавство до права Європейського співтовариства.

Прийняття зазначеного закону означало завершення в цілому етапу переходу від антимонопольного до конкурентного законодавства. Оскільки етап проведення структурної демонополізації економіки в Україні практично завершився, кількість монополістичних утворень зменшилася, то на порядку

денному постали питання реалізації тих напрямів конкурентної політики, які пов'язані не з регулюванням монополій, а зі стимулюванням добросовісної конкурентної поведінки учасників суспільно-економічних процесів[1, с. 374].

З прийняттям Закону України «Про захист економічної конкуренції» втратив чинність Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності». Антимонопольно-конкурентне законодавство стало базуватися на основі безпосередньо Закону України «Про захист економічної конкуренції», а також законів «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про природні монополії», «Про Антимонопольний комітет України», а також цілого ряду інших законів, які були прийняті у відповідності з вимогами цих законів.

Важливою подією в розвитку як господарського законодавства в цілому, так і безпосередньо антимонопольно-конкурентного законодавства стало прийняття Господарського кодексу України від 16 січня 2003 року. Глава 3 цього Кодексу закріплює обмеження монополізму та захист суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції.

Таким чином, становлення антимонопольно-конкурентного законодавства України умовно можна поділити на кілька етапів. Від зачатків формування антимонопольної політики і проведення демонополізації економіки, роздержавлення і приватизації, до становлення добросовісного конкурентного середовища і розвитку конкурентної політики.

Безумовним також є те, що антимонопольно-конкурентне законодавство потребує подальшого вдосконалення як з урахуванням практичного досвіду діяльності Антимонопольного комітету України, судів, так і досвіду застосування конкурентного законодавства у розвинутих країнах з ринковою економікою.

Література:

1. Борисенко З.М. Основи конкурентної політики: підручник. – К.: Таксон, 2004. – 704с.

2. Валитов С.С. Правовое регулирование конкуренции в Украине. –
Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2009. -307с.